

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre	12 kor.
Fél évre	6 kor.
Negyedévre	3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

kiadóhivatal:

Földes Ede

könyvkereskedés

Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bementesen küldendők

Nyílt tér ora 40 fillér.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kéziratok nem adóznak vissza

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Az ipar fejlődése városunkban.

Nagy-Enyed városa századunk közepéig híres volt fejlett iparáról. Kézműveseink egész deli Erdélyt el-árasztották kifogástalan gyártmányaikkal. Báthori Gábor fejedelem korában vagyonos és tekintélyes czéhet alkottak a „saruvarró vargák“, amint a fejedelem őket a nekik adott szabadsalom-levelben említi. Szőcsök, kalapcsok, gombkötők, kádárok, kerekesekek s az építő-ipar különféle nemeivel foglalkozók virágzó forgalmat tudtak árulni, maguknak pedig szorgalmuk útján biztos, sőt kényelmes megélhetést tudtak teremteni. És amikor a többi iparos boldogul, általános tapasztalat szerint könnyen boldogulnak azok is, akik élelmi cikkek árusításával és feldolgozásával foglalkoznak. Szóval Enyed város polgárai a múltban tekintélyes és vagyonos iparos-czeheket alkottak.

És ma ennek a régi dicsőségnek csak romjai vannak meg. Az idők járása nagyon megnehezült a kézművesosztály felett. Az osztrák gyárosok, kik a szabadságharc után kész provinciálul kapták leigázott országnak, hogy selejtes és méreg-drága cikkek áradataival elárasztanak bennünket, roppant terhükkel agyonnyomták s elfojtották hazai iparunk sok-sok ágazatát. Nagy tökével, sok géppel és nagy embertömeggel dolgoztak, nagy forgalmat értek el; nem is lehet összehasonlítani, mennyivel olcsóbban tudták előállítani cikkeit, mint a kis tökével, kézi erővel, tökéletlen eszközökkel és lassan dolgozó kis-iparos, kinek ugy kellett munkája értékét megállapítani, hogy keresetéből megélhessen s iparát folytathassa. Természetes tehát, hogy a kis-ipar a versenyt nem bírta kiállani. Cikkei jobbak, szebbek és tartósabbak voltak, de egyszersmind drágábbak is, mint az osztrák gyárosoké. A közönség pedig könnyen szokik ahhoz, ami olcsó, amit kevés fáradsággal megszerezhet. A gyárosok okos emberek voltak, megteremtették minden cikkeknek a divatját; s elhitették az együgyű emberiséggel, hogy nem az áru tartosságára, hanem annak tetszetős voltára kell tekinteni, sőt még azt is el tudták hitetni, hogy valamely áru csak addig ér valamit, míg a gyáros urak új divatot fel nem találnak. És ma ugy vesszük a bécsi portekát, mint a parancsolat. Iparunk pedig szynylódik.

Titáni erőködésnek kell annak lenni, mely közgazdaságnkról ezt a terhet leveti. A görög isten az ellene támadt óriásokat hegyek alá temette; s most ezek a letépert óriások aleltan hevernek terhük alatt. S ha néha minden erejüket megfeszítve emelintenek egyet magukon, csak egy kis hegy-rázkodás az egész eredménye mozgolódásuknak. Ilyen a mi iparunk állapota is.

Nem könnyű feladat tehát az elnyomott magyar ipart új lelekzetvételhez segíteni új erőhöz juttatni. A fejlesztés olyan módját kell kitalálni, mely egyrészt korlátot vessen a beözönlő idegen cikkek elé, másrészt kis-iparos polgártársainknak helyzetén is könnyítsen. Ezt a két dolgot kell egyeztetni; ami nem oly egyszerű dolog, mint amilyennek első pillantásra látszhatik.

Azon nem lehet vita:kozni sem ma már, hogy gazdag gyárosok mellé versenytársnak állítani a kis-iparost nem lehet. Tehát az is bizonyos hogy nem lehet olyan kézmű-ipart képzelni, mely meg tudná állítani az idegen áru-cikkek betódulását s meg tudna menteni száz meg száz milliókat közgazdaságunk és kulturánk számára. Gyáriparral szembeállítani csak gyár-ipar lesz képes. Soha, semmifele kényszer-eszközzel nem menekülhetünk az idegen áradat elől; a menekvés egyetlen módja az, ha mi is gyár-ipart teremtünk s versenyzünk az idegenekkel minőségben, árban, tökében, forgalomban és gyorsaságban.

De másfelől követelőleg hívja fel figyelmünket az a szempont, hogy ezer meg ezer iparos polgártársunknak keresetre van szüksége, hogy megélhessen és művelődhessenek. Ezeket nem szabad kiszolgáltatni a gyárak mindent letipró versenyének. Sőt állami és társadalmi feladat ezt a hibája nélkül szynylódó osztályt felemelni és magyar polgári kötelességeinek teljesíthetésére segíteni.

Össze kell tehát kapcsolni a két érdeket: teremteni

kell nagy-ipart, amely versenyre kelhessen a külfölddel; és meg kell menteni, életre kell segíteni a kis-ipart olyan módon, amely mindkettőt egymás támogatására és a bajos helyzet együttes orvoslására képesíti. A nagy-ipar tartsa meg a maga munkájának azt, amit nagy mennyiségben gépekkel kell végezteni. De mihelyt kézi munkára van szükség, vagy helyesebben, amennyiben a kézi munka a gyár üzemébe beolvasható: használja fel iparosaink kézi munkáját, a nélkül, hogy ezzel őket gyári munkásokká tenni iparkodnék. Használja fel tehát arra, hogy otthon műhelyt tarthasson vagy családja körében és annak tagjaival együtt házi ipart folytathasson. ez által állandó keresete legyen s egy új, igazán munkabecsülő iparos osztályt nevelhesen.

Ilyen módon működik a helybeli Könyvnyomda és Papíráru gyár Rt. vállalata, és vele a maga kis körében és gyenge eszközeivel nevezetes gazdasági irányban tett kezdeményező lépéseket. Midőn a nevezett társulat ilyen működéséről elismeréssel szólnak; felhívjuk olvasóink figyelmét a társulat közgyűléséről szóló jelentésünkre.

L. I.

Közeztvámunk.

II. Műleírás

Nagy-Enyed r. t. városba behozandó közeztvámra vonatkozó műlethez.

Nagy-Enyed város belterületén a különféle irányban elágazó utcák 14 km. hosszal vesznek részt a közforgalomban, melyeknek csak 2% a van közeztvétel ellátva; 40% kavicsolt utpálya; 58%-án azonban semmiféle ut-burkolat nincsen, miáltal azokon a közlekedés szerfelett meg van nehezítve. A közúti forgalom fejlődésének nem csekélyebb érezhető akadály azokon körülmény is, hogy a város központja a pályaudvarral nincsen közvetlenül összekötve, és így az állomáson fel- és leadásra kerülő évi 180.000 métermázsza áru elfuvarozása a Szentkirály, Hid-utca, Malom-utca, Széna-tér és Magyar-utcán át nemcsak tetemes szállítási költségbe kerül annak jelentékeny hossza (2060 m.) miatt, de másrészt ezen utirány kedvezőtlen fekvése és helyenkint rendkívüli csekély szélessége miatt a forgalom igényeinek már megfelelni nem képes.

Ezen okok indították a város intéző köreit arra, hogy a kavicsolt és kavicsolatlan utcák folytatódagos kikövezését, valamint új közlekedési utak nyitását tervezzék egy nagyobb kölcsön felvételével, melynek törlesztésére ezen célból élethe léptetendő közeztvám évi jövedelme köttetnek le.

Mindezekből kifolyólag a jelen műleírás szerkesztésénél, az 1890. évi I. t. cikkben megszabott követelményeken kívül, szem előtt lettek tartva azon rendelkezések, melyeket a szóban levő műletheznek legutóbb történt felterjesztése alkalmából 1899. évi augusztus hó 23-án 52493/I. sz. a. kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet tartalmaz.

Könyebb áttekintés végett a jelen műleírás egyes fejezetek szerint lett csoportosítva, melyek közül legelső a

1. Vámtárgy megjelölése.

A kérelmezett közeztvám tárgyát a Nagy-Enyed város belterületén fekvő és kocsiforgalomra szolgáló összes utcák fogják képezni.

Az ezen utcák által képezett vám-terület az „Általános helyszín-rajz“-ban egy vörös színnel jelölt kettős vonal által van határolva, melyen belől a kocsiforgalomra szolgáló összes utcák kilométerezett két tengelyvonalakkal vannak megjelölve.

Mint hogy a közeztvám-szedési jog engedélyezésével a vám-jogosultra azon kötelesség hárul, hogy az állami és törvényhatósági utaknak a vám területbe eső szakaszait is fenn kell tartania, ennélfogva az említett átkeleési szakaszok is be lettek véve a vám tárgyát képező utcák sorozatába, mit különben annál is inkább meg kellett tenni, mert ezen átkeleési szakaszok, nevezetesen: a torda-nagyszében-brassói állami ut, valamint a nagyenyed-ispánlakai és a nagyenyed-toroczkói

törvényhatósági utak a város legelőkelőbb forgalmu utcáin vonulnak végig és így legelső sorban tarthatnak igényt arra, hogy kö burkolattal láttassanak el.

Az állami és törvényhatósági utak vám-területbe eső átkeleési szakaszai külön „Helyszín-rajz“-ban is bemutatva vannak azon kilométer szerinti beosztással és a műtárgyak számozásával, mint azok az ut-fentartó m. kir. államépítészeti hivatal által nyilvántartatnak.

A műtárgyat képező összes utcák az általános helyszín-rajzon kívül „Részletes helyszín-rajzok“-ban is fel vannak tüntetve azon sorrend szerint, mint azok az előszámításban felsorolva vannak.

2. Utburkolat.

A vám-tárgy keretébe felvett utcák kikövezésére a közönséges patakkő-burkolat vétetett fel, melyhez az itt kapható kö-nem (trachit és gránit) egyenletes felületű burkolatot ad, mely a helyi viszonyoknak teljesen meg fog felelni.

Az egész kövezési művelet azonban a dolog természeténél fogva csakis általános tervezet lehet, miért is mindig fennmarad annak lehetősége, hogy a végrehajtás folyamán egyik-másik utcába esetleg más burkolat-nem alkalmazása fog czélszerűnek mutatkozni, mely körülményt a forgalmi viszonyokban beállható változás, de legfőképp a városi csatorna-hálózat esetleges létesítése fog előidézni. Utca-kereszt-szelvényeket és egyéb magassági adatokat a tervezet, általánosságánál fogva, az állomáshoz vezetendő új közlekedési ut kivételével, nem tartalmaz, mivel az ut-burkolat előállítási költségére befolyással nincsenek.

3. Az új építés és átalakítás költségei a jelen művelet mellékleteiben olyképp vannak ki-tüntetve, hogy az előszámításban az egyes utcákban fennebbi különféle burkolatok méretei azon terjedelemben vétettek fel, melynek kö-burkolattal leendő előállítása utforgalmi szempontból szükséges, ellenben az utpályához csatlakozó járdák burkolatai, mivel azok vám-tárgyat nem képezhetnek, ebből kihagyattak.

Az állomáshoz vezetendő új utpálya földmunkálatai a becsatolt részletes tervezet szerinti méretekben, ugy-szintén ezzel kapcsolatosan végzendő és az új utpálya tartozékát képező egyéb létesítmények is befoglalva lettek.

Az árelemzésben a patakkő-burkolat és egyéb munkálatok egységi árai; és végül a költség-számításban az új építés és átalakítás költségeinek fő-összege található.

Mint hogy az egész tervezet általános, ennélfogva a költség-számítás sem hatolhat be a részletekbe, mind-azonáltal eléggé gondosan, a lényegesebb tényezők figyelembe vételével van szerkesztve, melynek főösszege 500.000 koronát tesz ki.

4. Évi szükséglet.

A teljes biztonságot nyújtó nagyobb kölcsön-ügylet-nél a mai pénzvizonyok mellett feltehető, hogy a fent jelzett új építés és beruházási átalakításokra 5% kamatláb mellett az 500.000 korona kölcsön 50 évi törlesztéssel realizálható lesz.

Ezen alapon felévi előzetes kamatozás mellett a

$$v = \frac{T(p^n)p - 1}{(p^n) - 1}$$

törlesztésre megkivántató felévi részlet:

$$v = 500.000 \times \frac{(1.025)^{100} \times (1.025 - 1)}{(1.025)^{100} - 1} = 13.655 50 \text{ kor.}$$

vagyis évente 27.311 korona.

A vámtárgy további fentartására megkivántató évi összeg megállapításához a tapasztalati adatok rendelkezésre nem állanak ugyan, tekintve azonban a helybeli kocsiforgalom nem nagyon sűrű voltát, és különösen azon körülményt, hogy nagy súlyu, 10 métermázsát meghaladó járművek városunkban nagyon ritkán közlekednek, ennélfogva a kevesebb fentartást igénylő kövezetek jó karban tartására elegendő lesz évi 1900 korona.

Az évi fentartási szükséglethez még hozzá veendő azon összeg is, mely a vámtárgy keretébe foglalt hidak és kisebb víz-áteresztők fentartására szükséges.

Tekintettel arra, hogy az állami 35/36. kilométer szakasza közt levő 18. számú és az ispánlakai t. hatósági

ut 0/1. szakasza között levő 2. sz. fahidak pénzügyi szempontok miatt a vámtergő keretébe befoglalhatók nem voltak, azok fentartása ennél fogva jövőre is a tulajdonos állam-kincstár, illetve a törvényhatóságot terhel, miért is e czímen a vámtergő keretébe eső műtárgyak fentartására számításba veendő évi szükséglet csak 600 korona.

Végül e helyen tekintetbe veendő még azon összeg, mely a vám-jövedelemből évente arra fordítandó, hogy abból a törlesztési idő lejártá után a vámtergő teljes megújítása végrehajtható legyen.

(Folytatása következik.)

A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papír-árugyár részvénytársaság közgyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

A nagyenyedi iparvállalatok egyik legjelentősebbje, a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság, e hó 17-én vasárnap d. u. 3 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlést a kisegítő takarékpénztár iróda helyiségében. Müller Mihály elnök a közgyűlést 3 órakor megnyitja, bejelenti, hogy a közgyűlésre 19 részvényes 203 részvényvel és 137 szavazattal jelent meg és így a közgyűlés határozatképes lévén, felkéri a közgyűlést, hogy tárgyalását kezdje meg. Paraszélyes szóval üdvözi a megjelenteket; indítványozza, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére Gáspár János és Barabás Károly részvényesek kérésének fel, majd Lázár István társulati igazgatót kéri fel évi jelentésének felolvasására.

Lázár István igazgató a következő évi jelentést terjeszti elő:

Tisztelt közgyűlés! A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Rt. igazgatósága nevében van szerencsém megtenni az 1900-iki, fennállásunk óta IV. üzletről szóló kötelező jelentésemet.

A lefolyt év nagy veszteséget hozott ránk; társulatunk is gyászba borult az egész város közönségével. Társulatunk egyik alapítóját, mondhatni megteremtőjét és negyedfél éven keresztül buzgó elnököt, Kovács Gyula polgármestert, a halál elragadta körünkől. Igazgatóságunk megfelelő módon gondoskodott gyászunk kellő kifejezéséről; jegyzőkönyvünkben az ő nevének örök emléket állítottunk; de még tartósabb az a szép emlék, melyet ő maga állított a vezetése alatt alakult és virágzó intézményekben s a mi kegyeletes lelkünkben. A veszteség okozta fájdalomunkat csak az tudta enyhíteni, hogy Müller Mihály ügyvéd urat, ki éleslátásával és közmondásos szorgalmával évtizedeken át buzgó munkatársa volt minden közügyben, nyerhettük meg társulati ügyeink vezetésére. Kovács Gyula elhunytával egy igazgatósági hely megüresedvén, ez a jelen gyűlés folyamán választás útján be fog tölteni, ami a tárgysorozatba fel is vétetett.

Az 1900. üzletévben két nagy lépéssel mentünk előre a fejlődés irányában. Zárzáradásaink meggyőztek a felől, hogy vállalatunk fenntartásának tetemes költségei mellett (a brutto 85%-a) vagyunkunkat és tiszta jövedelmünket csak úgy fokozhatjuk, ha mentől nagyobb forgalmat tudunk felmutatni. Ennek a lehetősége pedig minden irányban bőven kínálkozik. Ahol csak árjegyzékünk és utazónk eljut: mindenfelől érkeznek hozzánk megrendelések. Amióta a szokásos nyomdai munkálatok mellett főképpen a gyógyszerész papír-, nyomtatvány- és doboz-neműek szállítására rendezkedtünk be: hazánkbeli középszámmal 600, Ausztriából 60 gyógyszerész teszt nálunk rendeléseket. Árunkat szívesen és elismeréssel fogadják. Dobozaink, különösen azóta, hogy a legelőkelőbb ausztriai konkurens cégtől szereztünk munkavezetőket, lépésről-lépésre szorítják ki a külföldi e nemű termékeket. Tehát minden körülmény kedvezett forgalmunk emelkedésének. De, amint a rendelők sürgető levelei naponként bizonyítják, cikkeinket nem tudjuk elég gyorsan szállítani. Pedig a nagy külföldi cégekkel, melyek átlandó utazókat és nagy gyártelepeket tartanak, csak úgy fogjuk a versenyt bírni, ha gyorsaság tekintetében is legalább hasonlítani fogunk hozzájuk. Munkásaink számának emelésére kellett tehát gondolnunk. Azonban a fegyverek apadó létszáma, a szerződésileg más irányban lefoglalt munkaerő és helyiség miatt ilyen munkás-elem szaporítására célzó sokszoros lépéseink sikertelenek maradtak. Igazgatóságunk elhatározta tehát, hogy a fegyvertétel körén kívül keres munkásokat és állít fel munkatermeket; és pedig, amint a szükséglet parancsolja, dobozok készítésére. A múlt évi október 1-én nyitottuk meg vállalatunk ezen új osztályát, melyben ma már 46 munkás-lány dolgozik szigorú felügyelet és ellenőrzés mellett. Ezen helyiség megnyitása és berendezése előtt a városi üzlethelyiségünk mellett is rendeztünk be kisebb méretű munkatermet munkás-lányok számára. Ezt azonban csak iskolának szántuk, hogy aztán a dobozkészítésben való kellő ügyesség elsajátítása után ezt a foglalkozást otthon, mint házi ipart folytathassák. Ennek következtében városunkban ma már átlag 30 családban foglalkoznak otthon dobozkészítéssel. S ezzel — reményünk szerint — olyan esetet állítottunk el, melynek termése nemcsak vállalatunkat a forgalom emelésére képesíti, hanem iparos polgártársaink keresetére is áldásos gyümölcsöket fog teremni az ipari munkáról való elfoglalt nézeteknek megszüntével; amint ez Ausztria és Németország kis városaiban sok helyen már régóta történik. A tisztelt közgyűlés tagjai természetesen fogják találni, hogy most — az új munkatermek megnyitása után három hónappal, mikor még alig vagyunk túl a kezdet nehézségein és a befektetés költségein — olyan forgalom- és jövedelememelkedést, melyet egyenesen ezen osztály javára lehetne írni, még mérlegünkben felmutatni nem tudunk. Ellenkezőleg tiszta jövedelmünk szerény voltát ezen osztály megnyitására fordított és még nem kamatozó költségeinknek méltóztassék első sorban tulajdonítani.

Másik fontos esemény volt a múlt év történetében az, hogy a lányiskola épületében volt papír- és írószerszám-üzletünket megszüntettük. Ezen üzletünk fenntartását eddig szükségessé tette az, hogy legyen a városban a helyi megrendelések felvételére szolgáló irodánk. S hogy ezen iroda fenntartásának költségei megtérüljenek, az iskolák közelségére való tekintettel, rendeztük be s illetve tartottuk fenn detail-kereskedésnek. De mindig megvolt bennünk az a szándék, hogy, mihielyt a városban oly könyvkereskedő települjön, akivel a nyomdai megrendelések felvételére nézve tárgyalni és egyezkedni érdemes: ezen kis üzlettel, mely nagy rezsije miatt kevésbé fizette ki magát, s a melynek továbbfejlesztése nagy befektetéssel, sok teherrel, személyzet-szaporítással és csak kétséges haszonnal bízott, felhagyjunk. Felhagyjunk pedig főképpen azért, hogy összes anyagi erőnket s egész adminisztrációnkat a virágzó jövővel kecsegtető s nagyipari jellegű gyári üzemünk fenntartására fordíthassuk. Eladtuk tehát ezt a kis üzletet az összes benne levő arucikkal együtt a városunkban megletelepedett új könyvkereskedőnek, Földes Edének, 9465/30 koronáért; s olynemű egyezséget kötöttünk vele, hogy a városban feladott nyomdai megrendeléseket, a nyomdából érkező szállítmányokat s a Közérdek cz. lapot és hirdetéseit — merséklét évi díjért — expedálja.

Nem mulaszthatom el, hogy e helyt meg ne említsem Lingner György üzletvezetőnk elismerésre méltó buzgóságát, aki mind a detail-üzlet eladásában, mind az új dobozműhely berendezésében ügyesen és körültekintéssel járt el, és aki üzletünk ügyeit nemcsak hivatalnok kötelességérettel, hanem valódi lelkiismeretességgel is szolgálja.

Az 1900. üzletév eredményeit a könyvnyomdai s a részvényeseknek megküldött zárzáradások adatai tüntetik fel. Vagyunk 163.428/74 korona, teher 157.133/64 korona, egyenleg 6295 kor. 09 fillér. Az értékek megállapításában arra törekedtünk, hogy feivételünk realis legyen és így az üzleti vagyon valóban realisan emelkedjen, s a jövedelem is biztosított s fokozottan emelkedő legyen. Mérlegünkben új tétel az ausztriai postatakarékpenztáré, melynek felmerült szükségessége mutatja, hogy külföldön is folytonosan terjednek üzleti összeköttetések. Mérlegünket kedvező színbe állítja tartozásunk és követelésünk aránya; 14421 koronával szemben 43553 kor. értékű követeléseink vannak. Kétes követeléseinkből ez alkalommal a szokásos 50%-nál magasabb értéket vettünk fel; mert mult évi tapasztalataink szerint ezen %-nál több befoly belőlük. Igaz, hogy említett tartozásunkon kívül jelentékeny összeggel: 49625 koronával tartozunk a helybeli kisegítő takarékpénztárnak, mely intézet köszönetre érdemes előzékenységgel támogatta vállalatunkat; de ezt az összeget részvénytőkénk kicsiny voltánál, valamint raktárunknak s a megoldandó feladatoknak nagyságánál fogva kénytelenek vagyunk ma már a legnagyobb részben állandó természetű forgó tőkének tekinteni. Papíranyag-letárunk nagyságát indokolja, hogy benne 1290 tétel alatt ugyanannyi fele papíranyag áll üzletünk folytonos használatára. Ezen letár értéke tulajdonképpen magasabbra volna tehető, mert együemely papírneműk beszerzése óta a papír ára jelentékenyen emelkedett. A doboz-letárban 188-fele minőség van nagyság és anyag szerinti változatokban. A felkész árú értékének nagyságát magyarázza az a körülmény, hogy közel 2000 kor. értékben új, teljes árjegyzékünk van készülőben, melyben összes dobozaink s a papír-érték emelkedésével beállított árváltozások is benne lesznek. A törvény- és alap-

szabályköveteltek leírások megtörténtek, összesen 4022 korona 90 fillér értékben.

Ezekben van szerencsénk a t. közgyűlés elé terjeszteni mult évi működésünkről szóló tiszteletteljes jelentésünket és zárzáradásainkat, kérve, hogy mérlegünket a felügyelő bizottság jelentésének meghallgatása után elfogadni s nekünk az 1900. üzletévi számadások terhe alól a szokásos felmentvényt megadni méltóztassék.

Az igazgatósági jelentés után Horváth Miklós a felügyelő bizottság jelentését olvassa fel a következőkben:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Az 1900. évi lefolyt üzleti évre vonatkozólag van szerencsém a felügyelő bizottság részéről és nevében a következőkben megtenni jelentésemet.

Felügyelő bizottságunk az igen tisztelt részvényesek bizalmának megfelelően és a fentálló törvények intentioniból kifolyólag a részvénytársaság üzletét, könyveit az elmúlt 1900. év folyamán gyakran s nem egyszer váratlanul szigorú vizsgálat tárgyává tette, az üzlet egész menetét élénk figyelemmel kísérte és ott mindig és mindenben rendes, pontos és az alapszabályoknak megfelelő vezetést talált.

Az előterjesztett mérleget, továbbá nyereség- és veszteség-számlát, melyek nyomtatásban közölve lettek az igen tisztelt részvényesekkel, átvizsgálta, a raktárokkal, üzleti könyvekkel összehasonlította és azokat ezen beható vizsgálat alapján valódinak és helyesnek találta, mit igazol az ezen törvényszerű kimutatásokra reavezetett aláírása is felügyelő bizottságunk tagjainak, mely aláírással azok minden egyes adataért a felelősséget elvállalva, magunk részéről is elfogadásra ajánljuk azon tétélekkel, melyek az előbb elhangzott igazgatósági jelentésben foglalják.

Hozzájárul felügyelő bizottságunk a 6.295 kor. 09 fillér tiszta haszon felosztási tervezetéhez is, a mennyiben azt helyesen kiszámítottának nyilvánítja.

Végül fentiek alapján tisztelettel javaslom a felügyelő bizottság nevében, hogy az előterjesztett mérleget, valamint nyereség- és veszteség-számlát elfogadni, továbbá az 1900. üzletévre a felmentvényt, a szokott fentartással az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak megadni méltóztassék.

A közgyűlés úgy az igazgatóság, mint a felügyelő bizottság jelentéseit tudomásul veszi, a mérleget e jelentések alapján állapítja meg és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak a szokásos felmentvényt megadja.

Dr. Garda Kálmán társulati jegyző, az igazgatóság megbízásából a nyereség felosztási tervezetét olvassa fel, melyet a közgyűlés szintén megjegyzés nélkül jóvá hagy.

Ennek elfogadása és annak kijelentése után, hogy a részvényesek utáni osztalekok f. évi február hó 25-dikén a kisegítő takarékpénztár pénztári helyiségeiben délelőtt 9 órától 12-ig lesznek kifizetve, a közgyűlés az üresedésben levő egy igazgatói állásra Papp János felügyelő bizottsági tagot, az így üresedésbe jött felügyelő bizottsági tagságra Fogarasi Béla részvényest választotta meg.

Az érdekes közgyűlés a késő délutáni órákban az elnök elterelésével ért véget.

Gazdasági előadások vármegyénk területén.

(Vajdasdon, Felenyeden, Magyar-Igenben, Miriszlón, Lőrinczrévén, Nagy-Lakon.)

Vármegyeci gazdasági egyesületünk a népies téli gazdasági előadások keretében gyors egymásutánban az elmúlt hetekben hat községben tartott népies téli gazdasági előadásokat. Így január hó 27-én Vajdasdon Bőjtke Kálmán főszolgabíró és Székelyhidy Viktor gazd. egyll. titkár tartottak előadást; első előadó a ragályos állati betegségek fellépése esetén a gazda kötelességeiről a hatóságokkal szemben, második előadó a gazdasági hitel és termény értékesítéséről tartott előadást. Február 2-án Felenyeden Dezső Miklós szőlőszeti felügyelő szőlőink felújításáról, Székelyhidy Viktor a gazdasági szövetkezetekről; február 3-án Magyar-Igenben Dezső Miklós a szőlők felújításáról, Abend András méhészeti szaktanár az okszerű méhészet köréből; február 3-án Miriszlón Gálffy János szőlőszeti felügyelő, vinczellériskolai igazgató a pusztuló szőlőterületek felújításáról; február hó 10-én Lőrinczrévén Gálffy János a szőlők felújításáról, Székelyhidy Viktor a gazdasági hitelszövetkezetekről; és február hó 17-én Nagylakon Dezső Zsigmond m. kir. főerdész a kopár területek befásításáról, és Székelyhidy Viktor a gazdasági hitelszövetkezetekről tartottak előadást a gazdaközönségnek

Eme hat előadásán 530 kisczarda volt jelen, kik között a gazdasági egyesület ajándékképpen ingyenesen kiosztatott 430 gazdasági füzet.

Hogy eme gazdasági előadások mily eredményekkel járnak, kitűnik abból, hogy a pusztuló szőlő-területeknek ojtványokkal beállítása a f. év tavaszán nagy mértékben fog megindulni, továbbá — értesülésünk szerint — Felenyeden, Vajacson és Nagylakon községi hitelszövetkezetek fognak alakulni. (Sz.)

Vidék.

Az abrubányai magyar kaszinó házi estélye.

Ez a párttekineteket magából kizáró s tisztán a magyar társulásra, szellemi érintkezésre hivatott kaszinó, melynek keretébe még becsémpészní — nagy csudájára az egész havasvidéknek — az egyenlenséget nem lehetett, f. hó 9-én este igazolta azt, hogy a szombat esténkénti összejövetelek nemcsak a tagokat hozták bensőbb összeköttetésbe, hanem az egyes családtagokat is valódi testvérekké teszik.

Ekkor volt ugyanis nagyobb szabású házi estélye, melyre a választmány meghívó iven azon megjegyzéssel hívta meg a tagokat, hogy vendégeket is hozhatnak magukkal.

Hogy kik voltak jelen, miután a névsor-írásnak nem vagyok barátja, mellőzöm, de annyit feljegyzek, hogy a bírói kar, a bányahivatal, a bányahatóság, az adóhivatal, a tanítói testület (mint vendég), a kereskedőosztály, a bányabirtokosság, a tisztii kar, az orvosok s a papok rendje képviselve volt. Csak egy hiányzott: a városi tanács; még a gyógyszerészek is képviselve voltak; de az ügyvédek is láttatták magukat.

Ennyi kar, hivatal, hatóság, testület, osztály és rend rég nem volt együtt Abrubányán. Ez a jobb idők jele. Már 9 órákor az egész társaság együtt volt s a Salamon Gergely tüzes játéka mellett, mint a legbizalmasabb családi kör tagjai, indult a társaság minden tagja ropogós csárdással Karnevál ur előtt áldozni.

Az a kiváló jó kedv, melylyel a multság kezdődött, fokozottan nőtt, s még az éjjeli közös lakmározás, mely mellett a kortesnótáknak még árnyéka sem merete magát bemutatni, sem zavarta a társaság végtelen jókedvét. A hajnali óra helyett a reggeli 6 óra, a valódi világosság üzte szét a társaságot. Egy kis intermezzo zavarta a hölgyközönség tüzes melegségét: az éber rendőrség felügyelete mellett a fagyalt elveszett; de erről csinján írok, mert a h. rendőrkapitány ur megint két napig fog bezárkózni, hogy ismét úgy írjon, hogy a válasza érdemtelenné tegye magát.

A kaszinó tagjai, úgy hallom, hushagyó-kedden megismétlik ezt a mulatságot. Jól teszik. Ideje, hogy más véleménye legyen minden figyelmes szemlélőnek.

Ipartestületi bál.

— 1901. február 16. —

(T.) A nagyenyedi általános Ipartestület f. hó 16-án, saját pénztára javára, fényesen sikerült bált rendezett a régi városházának izléssel és csinnal földszített nagytermében. A szép számmal megjelent közönség fesztelen, ritkán látható jó kedélyvel mulatott, s valóban meglepő is volt a bálók kimért s unalmas feszeségét elkerülő, általános jó s vig kedélyhangulat, ami a rendező bizottság fáradhatatlan törekvéseinek is köszönhető; szóval a testület büszke lehet úgy az elért erkölcsi, mint az anyagi sikerre; erkölcsi sikert aratott azzal, hogy a jelen levő közönségnek oly kedélyes s vig estét szerzett, s az elért anyagi sikert bizonyítja az, hogy az estély bevétele föltulhaladja a 300 koronát.

Képviselve volt, élén polgármesterünkkel, városunk társadalmának mondhatni minden osztálya.

A megjelent szép számu közönség soraiban láttuk a következő hölgyeket:

Aczél Lajosné leányával Bogdán Lajosné nővérével, Borsos Mózesné, Borsos Sándorné, ifj. Gerendi Gusztávné, Huber Gyözőné, Jakab Károlyné, Jakab Erzsébet, Nagy Lajosné, Paulini Rezsóné, Paulini Elsa, Rácz Lajosné leányával, Sebesi Istvánné, Selmeczi Istvánné, Selmeczi Jolán, Spangenberg Gyuláné, Székely Jánosné leányával, Szöllösi Jánosné, Szöllösi Ferenczné, Szöllösi Emma Wagner Károlyné és leánya.

Végül elismerésünket kell nyilvánítsuk a vendéglősnek, Szenté Boldizsárnak, aki izletes étkekkel s jó italokkal a legnagyobb figyelemmel szolgálta ki vendégeit, mi különben nála már megszokott dolog; csak így folytassa. Nem feledkezhetünk meg Gyuricza derek zenekaráról sem, amely ez estén nagyon jól viselte magát.

A kedélyes multság reggel ért véget.

Vegyes hírek.

— **Lapunk t. olvasóit tisztelettel kérjük, hogy előfizetéseiket, valamint a hátralékokat a kiadóhivatalhoz sürgősen beküldeni sziveskedjenek.**

— **Előléptetés.** Mint értesülünk, a pénzügyi m. kir. miniszter Hollós István pénzügyi fogalmazót pénzügyi kir. segédtitkárrá léptette elő és Győrre helyezte át. A jól megérdemelt előléptetéshez gratulálunk.

— **Eljegyzés.** Sándor Jánosnak, a nagyenyedi ev. ref. egyházmegye köztisztviselőjének, a nagyenyedi, miriszlói papnak unokahugát Szathmáry Bellát e hó 19-én eljegyezte Horváth Sándor kir. erdőész. Az eljegyzés szűk, de vidám családi körben a miriszlói papi lakban folyt le. Gratulálunk a szívek kölcsönös érzelmén alapuló frigyhez.

— **A hushagyói piknikről,** mely régi hírnevéhez méltó jó kedélyben folyt le, illetőleg lapunk zártáig még be sem fejeződött, — tér és idő szűke miatt, jövő számunkban fogunk részletesen megemlékezni.

— **Népkönyvtár Miriszló községnek.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter Miriszló községének egy, népies hasznos olvasmányokat tartalmazó teljesen felszerelt könyvtárt adományozott.

— **A mezőgazdasági termények,** termékek és czikkek hamisításának tilalmazásáról szóló 1895. évi XLVI. t. cz. magyarázata. írta dr. Ebergényi Sándor E czímen az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület kiadásában és tulajdonában megjelent az oly fontos közgazdasági érdekeket megvédeni hivatott 1895. évi XLVI. t. cz. népies magyarázata. Dr. Ebergényi Sándor volt főispáni titkár, a gazdasági egyesület jegyzője, e törvényt kellően magyarázza és czélja a laikus közönséggel a törvény nagy fontosságát és horderejét megismertetni. Emeli e magyarázat érdekességét, hogy szerző számos példával ilusztrálja a mezőgazdasági termények és termékek hamisításának nagy elterjedését és rámutat arra, hogy a fogyasztó közönségnek mennyire kell óvatosnak lennie, hogy hamisítók által meg ne tévesztessék. Leírja körülményesen a tej, vaj, sajt, liszt, kenyér, méz és paprika, a takarmányfélék közül a lóherének hamisítását, a hamisítók kísérleteit, és hogy mi uton-módon igyekeznek hamisításaikat forgalomba hozni. A füzet csinos kiállításban bolti áron 1 koronáért kapható. Munkatársunknak, dr. Ebergényi Sándornak ez a negyedik önálló műve. A mezőgazdaság és mezőrendőrségről, a borhamisítás tilalmazásáról szóló törvények magyarázatai önálló füzetekben, „Jó gazdasági élet terén” című értekezése pedig a gazdasági egyesület évkönyvében jelentek meg. Mind e füzetek a gazdasági egyesület titkári hivatalában beszerezhetők.

— **A „Balázsfalvi magyar kaszinó”** — mint alakulása óta minden évben — az idén is megtartotta táncestélyét. E hó 9-én este intelligens szép közönség töltötte meg az „Univers” szálloda csinosan feldisített nagy termét. Hogy kik voltak ott, minek azt elmondanunk? Balázsfalváról s közel vidékéről eljöttek, akik itteni csekély számu magyarságunk társadalmi érdekeit szívükön viselik, akik felfogni képesek, hogy — ha hazarészünkben valahol — e helyen hazafias érzületünket áldozatok árán is demonstrálnunk kell. A rendezőség a megjelentek érdeklődését minden módon meghálálni igyekezett. A hölgyeket elegáns tánczrenddel lepte meg, s gondoskodott, hogy a tánc élvezetéből bővön kijusson mindannyinak. Káló Géza n. enyedi cigány zenekarának fűlbemászó darabjai emelték a kedélyhangulatot s tették a jó kedvet oly kitaratóvá, hogy a közönség nagy részének csak a késő hajnali órákban jutott eszébe, hogy haza is kell menni. És mi azt hisszük, hogy mindenki egy jól eltöltött estély kedves emlékeivel távozott pihenést nyújtó csendes otthonába. A kaszinó vezetését pedig a fényes erkölcsi és anyagi siker arról győzte meg, hogy hazafias dologt cselekedett, midőn az estély rendezését elhatározta, s így biztosra vehetjük, hogy annak megtartásáról jövőre is gondoskodni fog. Hogy kicsiny társadalmunknak voltak, illetőleg vannak olyan tagjai, akik minden elfogadható ok nélkül elmaradtak, ezt sajnálattal vagyunk kénytelenek konstatálni, de egyben kijelentjük, hogy semmi hajlandóság sincs bennünk, mondjuk: a kaszinó tagjainak többségében, megkísérteni képzelt sérelmeik kiengesztelését. A jó kedv fokozásához nagyban hozzájárult négy enyedi diák vendégünk, kik fáradhatatlanul ropták a tánczokat mindvégig. E helyen mondunk nekik köszönetet. Az estély jövedelméről közelebről fogunk e lap hasábjain a nyilvánosság előtt elszámolni. sn...

— **Értékjegytömbök.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter azon czélból, hogy a közönség hosszabb időtartamra beszerezni szokott értékjegy-készletét, különös gondozás nélkül is, a használatnak tisztán és épségben megőrizhesse, a bel- és külföldre szóló közönséges és ajánlott levelek bérmentesítésére leginkább

használatos 10, 25 és 35 filléres levéljegyekből védőlappal ellátott füzetcséket (u. n. értékjegytömböket) bocsátott ki. A jegyfűzetek védőlappjára díjszabási kivonatot van nyomtatva. A 10 filléres jegyfűzet védőlappja vörös, a 25 filléres jegyfűzet védőlappja fehér (ch-mois). A 35 filléres jegyfűzet védőlappja fűzöld. Ezen füzetek egyenkint 24 darab levéljegyet tartalmaznak. A 10 filléres jegyfűzet ára 2 korona 42 fillér, a 25 filléres jegyfűzet ára 6 korona 02 fillér, a 35 filléres jegyfűzet ára 8 korona 42 fillér.

— **A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár Részvénytársaság** igazgatósága e helyen is értesíti a közgyűlésen jelen nem volt részvényeseket, hogy az 1900. évre szóló szelvények a Kisegítő Takarékpénztár helyiségében folyó hó 25-én d. e. 9—12 óráig váltattak be.

— **Az udvarhelyvármegyei gazd. egyesület** az Erd. Gazd. Egyesület közreműködésével, a nagymell. m. k. földmívelésügyi Miniszterium és az O. M. G. E. támogatásával folyó hó 28-án Székely-Keresztúrot (vasutállomás) tenyész-bika- és üszökiállítást, márczius 1-én pedig országos jellegű tenyészállatvásárt rendez, melyre a tiszta magyar erdélyi fajta tenyésztők és községek figyelmét, addig is, míg részletes programunkat kiadjuk, felhívjuk.

E kiállításon állataikkal meg szoktak jelenni az összes nevesebb erdélyi tenyésztők, így a vevőknek bő alkalmuk nyílik a legjobb tenyészállatot megvásárolni; viszont az a körülmény, hogy a vevők nemcsak a vármegye területéről kerülnek ki, de nagy számmal jönnek a magyar szent korona összes országaiból, sőt a balkán államokból is, a kiállítókra bir nagy jelentőséggel, amennyiben jeles tenyészállataikat el is adhatják. Sz.-Udvarhely, 1901. február 5.

Hollaki Árpád, főispán, a rend. bizottság elnöke. Hlatky Miklós, titkár.

— **A „Gyulafehérvári népbank r.-t.”** IX. zárószámadása az 1900. évről 6.666.513 korona és 92 fillér forgalmat mutat fel. Van 200.000 korona részvénytőkéje, 30.513 kor. 86 fillér tartalékalapja. Nyeresége 22.087 kor. 63 fillér. A vagyon-méreg szerint jelzálogkölcsön-követelésekben 121.471 kor., váltótkban 939.302 korona 43 fillér követelése, betétekben 600.462 korona 82 fillér van. Elnöke e részvénytársaságnak marosváradjai Glüek Adolf. A Gyulafehérvárt fennálló két jelentékeny pénzüintézet mellett mindenesetre szép eredményt ért el.

— **Az „Agrár Takarékpénztár r.-t.”** Marosvársárhelyt f. hó 10-én tartotta meg a városház nagytermében báró Kemény Ákos elnökle alatt negyedik rendes közgyűlését, melyen az igazgatóság előterjesztette évi jelentését. Ebből a következőket emeljük ki: Váltótárca állománya az év végével 3.593.146 korona 16 fillér. takarékpénztári betétek könyveckére és folyó számlára 1.134.661 korona 44 fillér, jelzálogkölcsönök összege az év végén 1.398.608 korona 13 fillér, az összes forgalom 1900. évben 140.938.135 korona 62 fillér, A lefolyt év üzleti eredménye a 6450 korona 01 fillér leírások számbavétele, után a mult évről áthozott 6208 korona 42 fillér hozzászámításával, 86.824 korona 65 fillér, ami az 1.000.000 korona alapítóke 8.68% kamatozásának felel meg. A tartalékok az idej dotatiókkal 56.059 korona 10 fillért képviselnek. Osztalék 5 1/2%, szelvényenként 11 korona.

— **Melyik lapra fizessünk elő?** Az erdélyi részekben ezt a kérdést rég eldöntötte már a nagy közönség s immár több mint 20 éve részesíti nagybecsű támogatásában az „Ellenzék”-et, mely programjához híven küzd ma is hazánk függetlenségéért és gazdasági felvirágzásáért.

Legutóbbi nagy érdeme az „Ellenzék”-nek, hogy a hazai ipar és termelés pártolására vonatkozó akcióit is ő indította meg s azóta folyton a legnagyobb buzgalommal küzd mellette.

Melyik lapra fizessünk elő? Válasz tehát nem lehet más, mint az „Ellenzék”-re, melynek kiadóhivatala szívesen szolgál mutatószámokkal bárkinek.

Előfizetési ára: egy hóra 3 korona, három hóra 8 korona.

— **A csúz és köszvényes** bantalmak meglepő gyorsan szűnnek meg a Widder-féle reuma-szesz használata által. Widder Geula gyógyszerész ezen hírneves és orvosi tekintélyek által is kipróbált szere kapható minden gyógyszerertárban. Egy kísérlet után háziszertül alkalmazza mindenki, mert fog- és fejfájást is megszüntet 5 perc alatt.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

